



RF-4231

M. Ed. Examination

April / May – 2010

Philosophical & Sociological Found. of Education

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના :

(૧)

નીચે દર્શાવેલ નિશાનીવાળી વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.  
Fillup strictly the details of signs on your answer book.

Name of the Examination :  
M. Ed.

Name of the Subject :  
Philosophical & Sociological Found. of Education

Subject Code No. : 4 2 3 1 Section No. (1, 2,.....): Nil

Seat No. :

Student's Signature

(૧) પ્રશ્નો કાળજીપૂર્વક વાંચો અને મુદ્દાસર ઉત્તર લખો.

(૨) જમણી બાજુના આંકડા પૂરા ગુણ દર્શાવે છે.

૧ નીચેના પ્રશ્નોના મુદ્દાસર ઉત્તર લખો :

(અ) શિક્ષણ અને સંસ્કૃતિનો અર્થ આપો અને આધુનિક ભારત રાષ્ટ્રના સંદર્ભમાં શિક્ષણ અને સંસ્કૃતિનો કાર્યસંબંધ સ્પષ્ટ કરો. ૮

અથવા

(અ) 'હાલના શિક્ષકને તત્ત્વજ્ઞાન અને શિક્ષણના સંબંધનું જ્ઞાન ઘણું જ ઉપયોગી છે.' આ વિધાન માટે તમારી વિચારધારા સ્પષ્ટ કરો. ૮

(બ) 'શિક્ષણના સમાજશાસ્ત્રનું જ્ઞાન એ શિક્ષક માટે પ્રાથમિક અને આવશ્યક બાબત છે.' આ વિધાન મૂલવો. ૮

અથવા

(બ) હાલના શિક્ષણમાં શિક્ષકને તત્ત્વજ્ઞાનના ધ્યેયો કેવી રીતે ઉપયોગી છે ? શિક્ષણના ધ્યેયોની સંકલ્પનાને આધારે વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. ૮

૨ પ્રકૃતિવાદનાં બીજા નામ આપો અને તેની તાત્વિક વિભાવના સ્પષ્ટ કરો. ૧૦  
પ્રકૃતિવાદ, હાલના સમયમાં શિક્ષણમાં કેટલો પ્રસ્તુત છે તેની નીચેના મુદ્દાઓને ધ્યાનમાં રાખીને મૂલવો :

- (૧) શાળાનું સ્વરૂપ
- (૨) શિક્ષણ પદ્ધતિ
- (૩) શિક્ષક-વિદ્યાર્થી સંબંધો.

**અથવા**

૨ યથાર્થવાદનાં અન્ય નામ જણાવો અને તેની તાત્વિક વિચારધારા સ્પષ્ટ કરો. ૧૪  
યથાર્થવાદ હાલના સમયમાં શિક્ષણમાં કેટલો ફળીભૂત છે. તેની નીચેના મુદ્દાઓને ધ્યાનમાં રાખીને ચર્ચા કરો :

- (૧) અભ્યાસક્રમ
- (૨) શિક્ષણપદ્ધતિ
- (૩) શિક્ષકની ભૂમિકા.

૩ શ્રી અરવિંદના શૈક્ષણિક વિચારોની સાંપ્રત સમયમાં પ્રસ્તુતતા વર્ણવો. ૧૪

**અથવા**

૩ સાંપ્રત ભારતીય લોકશાહી સમાજની સમસ્યાઓ કઈ કઈ છે ? વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. ૧૪

૪ શું શિક્ષણનું ખાનગીકરણ આપણા ભારત દેશ માટે ઉપયોગી છે ? શિક્ષણ અને દેશની પ્રગતિના સંદર્ભમાં આ વિધાન સ્પષ્ટ કરો. ૧૪

**અથવા**

૪ 'શિક્ષક સામાજિક પરિવર્તનનો દૂત છે.' આ વિધાન વિગતે મૂલવો. ૧૪

૫ ટૂંકમાં ઉત્તર આપો : (કોઈ પણ ત્રણ) ૧૨

- (૧) શું હાલના સમયમાં રાષ્ટ્રીય એકતાની જરૂરિયાત છે ? આ વિધાન મૂલવો.
- (૨) શિક્ષણનું વૈશ્વિકીકરણ માનવ અને રાષ્ટ્રની પ્રગતિ માટે ફળદાયી છે ?
- (૩) વિદ્યાર્થી માટે આધ્યાત્મિક મૂલ્યોની કેળવણી શા માટે જરૂરી છે ?
- (૪) સામાજિક વર્ગો અને તેમની પ્રગતિનો શિક્ષણનો સંબંધ પ્રસ્થાપિત કરો.
- (૫) સામાજિક ગતિશીલતા અને શિક્ષકનો સંબંધ કયા પ્રકારનો છે ?

## ENGLISH VERSION

- Instructions :** (1) As per the instruction No. 1 of Page No. 1.  
(2) Read the questions carefully and reply to the point.  
(3) Figures to the right side indicate marks of question.

1 Write answers of the following questions :

- (a) Give the meaning of the culture and education and clarify the function relation between education and culture of Modern Indian Nation. 8

OR

- (a) 'The knowledge of the relation between philosophy and education is very useful to a modern teacher'. Clarify this statement with your own Ideas.  
(b) 'The knowledge of sociology of Education is very primary and needful thing for the teacher' - Evaluate this statement. 8

OR

- (b) How useful are the aspects of philosophy to education and a modern teacher? Discuss in detail with the support of aspects of philosophy of education.

2 Give the other names of Naturalism and clarify the concept of philosophy of the same. How Naturalism has been useful in the field of education keeping following points : 14

- (i) Nature of the School  
(ii) Teaching Methods  
(iii) Teacher pupil relations.

OR

2 Give the other names of Realism and clarify the concept of the thoughts of philosophy of the same. How realism has been fruitful in the field of education keeping in mind following points :

- (i) Curriculum  
(ii) Teaching method  
(iii) Role of a teacher.

3 Discuss the relevance of the educational thoughts of Shri Aurbndo in a modern time. 14

OR

3 What are the main problems of the modern Indian Democratic Socceity? Discuss in detail. 14

4 Is the privatisation of education useful for our country? Clarify this statement for the progress of education and our country. 14

OR

4 A teacher is an angel of a social change? Evaluate the role of the teacher with this statement. 14

5 Give short answers : (any **three**) 12

(i) Is the National Intigration is needful in a modern time? Evaluate this statement.

(ii) Is the globalization of Education needful for the progress of a men and nation.

(iii) Why the education of spiritual values is needful for the pupils?

(iv) Establish the educational relation between the social class and their progress.

(v) Which kind of the relation is between social mobility and a teacher?

---